

До Наставно-научниот совет
на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје

Примено: 10-03-2023			
Орг. Един.	Број:	Прилог:	Вредност:
	10462		

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје на својата 82. редовна седница одржана на 21.12.2022 година (Одлука бр. 10/46-1 од 12.01.2023) едногласно ги избра проф. д-р Анастасија Киркова-Наскова, вонреден професор, проф. д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, редовен професор, и проф. д-р Анжела Николовска, редовен професор, за членови на Рецензентска комисија за оценка на магистерскиот труд под наслов: „Влијанието на природот поучување со обработка на инпутот при усвојувањето на каузалната употреба на глаголот *have* кај македонските изучувачи на англискиот јазик“ изработен од кандидатката Ајнур Касо.

Рецензентската комисија, изразувајќи ја својата благодарност до Наставно-научниот совет за укажаната доверба, по разгледувањето на доставениот труд, има чест да го поднесе следниот

ИЗВЕШТАЈ

Магистерскиот труд под наслов: „Влијанието на природот поучување со обработка на инпутот при усвојувањето на каузалната употреба на глаголот *have* кај македонските изучувачи на англискиот јазик“ изработен од Ајнур Касо, е напишан на македонски јазик и се состои од вкупно 109 страници компјутерски обработен текст. Трудот содржи Благодарност (стр. 2), Апстракт со клучни зборови (стр. 3), Содржина (стр. 4-5), Список на прикази и табели (стр. 6-7), Вовед (стр. 8-12), Осврт на проблемот (стр. 13-40), Методологија на истражувањето (стр. 41-50), Анализа на податоците (стр. 51-66), Дискусија на резултатите (стр. 67-73), Заклучок (стр. 74-76), Користена литература (стр. 77-82) и Прилози 1-7 (стр. 83-109). Содржински, трудот се состои од шест јасно дефинирани и образложени целини, структурирани во поглавја и потпоглавја. Референтната литература брои 2 библиографски единици на македонски јазик и 65 библиографски единици на англиски јазик. Прилозите (вкупно 7) се сеопфатни и го дополнуваат главниот текст. Магистерскиот труд ја истражува ефикасноста на природот поучување со обработка на инпутот при усвојувањето на каузалната употреба на глаголот *have* кај македонските изучувачи на англискиот јазик.

Во првото поглавје, насловено **Вовед**, кандидатката Ајнур Касо ги дефинира предметот и целта на истражувањето и ја презентира структурата на трудот. Таа ја поставува теориската основа врз која се обработува темата, односно, трудот обработува тема од научната област усвојување немајчин јазик при што се фокусира на два приода за поучување јазични структури – традиционалното поучување наспроти поучувањето со обработка на инпутот. Првиот природ, традиционално поучување, се дефинира како наставен природ чија цел е изучувачот успешно да ги применува усвоените јазични структури, притоа карактеристично е експлицитното објаснување на граматичките правила по кое следуваат разновидни активности со кои се очекува изучувачот да ја

примени јазичната структура и да се оспособи да продуцира јазик во усна и/или писмена форма. Традиционалното поучување се фокусира на аутпутот, т. е. продуциран јазичен податок како резултатот на усвојувањето, при што се случува продукција на новонаучената јазична структура. Вториот приод, поучување со обработка на инпутот, се дефинира како наставен приод кој го објаснува начинот на кој изучувачите ги забележуваат карактеристиките на јазикот во инпутот, како и стратегиите и механизмите со кои наставниците може да им помогнат на изучувачите во тој процес. Овој приод ја нагласува улогата на инпутот во усвојувањето немајчин јазик, при што инпутот се дефинира како примен јазичен податок од средината составен од познати и непознати елементи за изучувачот. Приодот има за цел да докаже дека усвојувањето немајчин јазик е сложен процес составен од повеќе процеси и потпроцеси кои дејствуваат во различни фази на усвојувањето. Обработката на инпутот е првиот процес преку кој изучувачите ги забележуваат и ги откриваат граматичките форми на јазичниот податок во јазикот на средината и ги поврзуваат со нивните значења. Манипулирањето со инпутот може да им помогне на изучувачите поефикасно и поточно да ја обработат дадената структура. Во овој дел кандидатката Касо забележува дека традиционалното поучување доминира во наставната практика иако постојат докази за успешноста на поучувањето со обработка на инпутот особено при усвојување на „проблематични“ јазични структури, како на пример каузалната употреба на *have* во англискиот јазик. Оттука, предмет на овој труд е влијанието на приодот поучување со обработка на инпутот наспроти традиционалното поучување при изучување на каузалнатата форма на англискиот глагол *have* од страна на македонските изучувачи на англискиот јазик.

Во второто поглавје, насловено **Осврт на проблемот**, се опишува теориската рамка и се објаснува релевантноста на темата преку дефинирање на поимите и истражувачкиот проблем. Поголавјето е поделено на четири потпоглавја. Во првиот дел се разгледува поучувањето граматика во наставата по странски јазик од аспект на прашањата дали поучувањето граматички структури има влијание и е корисно за изучувачите, што треба да вклучи поучувањето и како треба да се поучуваат одредени јазични структури. Во вториот дел се образложуваат двата приода во наставата по немајчин јазик. Кандидатката Касо појаснува дека традиционалниот приод има за цел да ги манипулира механизмите кои се вклучени во продукција на јазикот преку објаснување на граматичкиот концепт и вежбање на новата јазична структура со активности во кои е застапена структурата со цел изучувачот да ја примени граматичката форма и да конструира граматички точни реченици. Во традиционалниот приод за поучување граматика се користат механички, значенски и комуникативни вежби кои се детаљно објаснети со примери. Понатаму, кандидатката го објаснува приодот поучување со обработка на инпутот кој се состои од давање активности со структуриран инпут кои се осмислени да ги поттикнат изучувачите да воспостават подобри врски меѓу формата и значењето/функцијата (изучувачот самостојно ја препознава формата од инпутот и ја поврзува со значењето/функцијата). Согласно Теоријата на обработка на инпутот во рамките на која се разгледува Приодот поучување со обработка на инпутот (според Ван Патен, 2004), во трудот се дава осврт на принципите за обработка на инпутот: Принцип на лексички преференции, Принцип на прва именка и Принцип на локација во реченицата. Кандидатката Касо нагласува дека трудот го применува

Принципот на првата именка според кој изучувачите се стремат да ја процесираат првата именка или замена која ќе ја сретнат во реченицата како подмет и во рамките на овој принцип се разгледува усвојувањето на англиската каузална структура со *have*. Понатаму, кандидатката дава детален преглед со објаснувања и примери на видовите активностите со структуриран инпут, односно, референцијални и афективни (емоционални) активности. Исто така, таа ги наведува и факторите кои се истражувани при тестирање на природот поучување со обработка на инпутот како ефикасноста на природот, влијанието на технологијата, улогата на експлицитното објаснување и улогата на јазичното искуство и возраста на изучувачите. Во третиот дел кандидатката се фокусира на граматичката структура која е предмет на истражувањето, односно каузалната форма на англискиот глагол *have* и ги објаснува формите за искажување каузалност со глаголот *have* во англискиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик. Во традиционалната граматика, под причинска ситуација се подразбираат два настана од кои едниот се толкува како резултат на другиот при што се реализира со реченица со каузална структура со следната форма и редослед на морфосинтаксички конституенти: субјект + каузален глагол + објект + минат партицип. Анализата на реченицата на ваков начин не нуди доволна определба, па затоа каузалната структура се анализира и од семантички аспект преку одредување на улогите: причинител + каузален глагол + трпитељ + ефект + пациенс. Во македонскиот јазик, оваа граматичка структура не постои, не е граматикализирана и се реализира на морфолошко, лексичко или синтаксичко ниво. Во последниот дел од ова поглавје се дава преглед на поважните резултати од постојните релевантни истражувања за природот поучување со обработка на инпутот кои содржат параметри врз основа на кои се дефинирани истражувачките прашања и хипотезите на трудот. Согласно резултатите и заклучоците од овие студии, Кандидатката Касо забележува дека поучувањето со обработка на инпутот го потпомага усвојувањето на тестираните граматички структури и е подеднакво ефикасен природ како традиционалното поучување.

Во третото поглавје, насловено **Методологија на истражувањето**, се дава детален опис на предметот и целите на истражувањето. Во овој дел се поставуваат истражувачките прашања и хипотезите и се опишуваат варијаблите што се тестираат. Понатаму, се објаснува профилот на испитаниците, како и методите, техниките и инструментите кои се користат за собирање податоци. Исто така, се опишува структурата на истражувањето и процедурата на спроведување на експериментот во сите фази поединечно. Кандидатката Ајнур Касо спроведува експеримент во кој учествуваат 57 испитаници поделени во три групи: експериментална група 1 (ЕГ1) која е подложена на поучување со обработка на инпутот, експериментална група 2 (ЕГ2) која е подложена на традиционално поучување и контролна група (КГ) која не е подложена на поучување. Со цел да се проценат ефектите од наставата, извршени се три тестирања: преттест (Т1 = прво тестирање/мерење), потест 1 (Т2 = второ тестирање/мерење) и одложен потест 2 (Т3 = трето тестирање/мерење). Обуката опфаќа два експериментални пакети со активности соодветно осмислени за секој природ посебно. Експериментот (трите тестирања и пакетот за интервенција за ЕГ1) е спроведен во онлајн формат со помош на компјутерската алатка PsychoPy® 3.0. на платформата Pavlovia.org. Експерименталниот пакет за ЕГ2 се состои од презентација во PowerPoint и е спроведен

на видеоконференциската платформа Zoom. Добиените резултати од спроведените тестирања кандидатката ги анализира со помош на статистичката анализа АНОВА (анализа на независни и повторени мерки и мешана АНОВА).

Четвртото поглавје, насловено **Анализа на податоците**, е поделено во две потпоглавја во кои се прикажани резултатите од прелиминарните статистички тестови за нормалност на дистрибуција на групите и резултатите од статистичките тестови за ефект на поучувањето преку дескриптивни АНОВА-анализи на податоците илустрирани со табели и графикони. Со првите тестови се проверува дали критериумските варијабли дадени на интервално ниво на мерење се соодветни за тестирање на истражувачките хипотези. Вторите тестови имаат за цел да утврдат дали поучувањето со обработка на инпут има ефект на изучувањето. Со помош на мешана АНОВА се тестираат главните ефекти на секоја независна варијабла како и нивните интеракциски ефекти, односно нивното заедничко влијание врз мерењата на зависната варијабла. Бидејќи ниту еден од овие тестови како и дополнителните контролни тестови не покажуваат статистички значителни резултати, може да се констатира дека сите неопходни прелиминарни параметри во дистрибуциите на зависната варијабла се во рамките на дозволеното, оттука, изведените заклучоци во следните анализи се резултат на пресметки во статистички оптимално опкружување. Откако констатира податливост за споредба на резултатите на трите групи, кандидатката Касо преминува на анализа на податоците за ефектот на инструкцијата. Истражувачката хипотеза 1 се однесува на врската помеѓу првата независна варијабла (внатрегрупни фактори) со зависната варијабла и постулира разлики во степенот на успешноста на јазичниот тест меѓу трите различни тестирања. Резултатите покажуваат дека постојат разлики во степенот на успешноста на јазичниот тест меѓу трите различни мерења – евидентираните разлики меѓу трите тестирања се статистички значајни во сите можни комбинации при што забележан е пораст на успешноста на тестирањето T2 споредено со прелиминарното тестирање T1. Касо заклучува дека тоа е индикатор на ефикасноста на експерименталниот фактор односно педагошката интервенција. Исто така, не е регистриран пад на успешноста кај T3 во споредба со T2, туку напротив, се јавува статистички значаен пораст на успешноста на T3 во споредба со T2, резултат што наведува на заклучокот дека постигнатиот напредок е траен и дека не настапило заборавање на научената граматичка структура. Истражувачката хипотеза 2 се однесува на врската помеѓу втората независна варијабла (меѓугрупни фактори) со зависната варијабла и постулира разлики во степенот на успешноста на јазичниот тест меѓу трите различни групи испитаници. Резултатите покажуваат статистичка значајност во сите можни комбинации - постојат разлики во степенот на успешноста на јазичниот тест меѓу трите различни групи испитаници при што евидентирана е поголема успешност кај EG1 споредена со EG2, што е показател на поголемата ефикасност на приодот поучување со обработка на инпутот во однос на традиционалното поучување како педагошка интервенција. Меѓутоа, не е потврдено очекуваното отсуство на промена во успешноста кај КГ, како показател дека постигнатиот напредок во успешноста на јазичниот тест е резултат исклучиво на влијанието на експерименталниот фактор, односно обуката. Забележаниот напредок кај КГ при третото мерење (T3), во услови на отсуство на каква било обука меѓу трите тестирања, сугерира дека применетата обука не е единствениот фактор што доведува до

напредок во успешноста на јазичниот тест. Истражувачката хипотеза 3 се однесува на врската помеѓу двете интегрирани независни варијабли (тестирање/време x група) со зависната варијабла (резултат од тест) и постулира разлики во степенот на успешноста на јазичниот тест како заеднички (интегриран, симултан) интеракциски ефект на трите различни мерења (внатрегрупни фактори) и на припадноста кон трите различни групи испитаници (меѓугрупни фактори). Резултатите евидентираат статистички значајни разлики во успешноста на јазичниот тест како резултат на интегрирано влијание на редот на тестирањето (време, внатрегрупни фактори) од една страна, и на припадноста на различна група (различна обука, меѓугрупни фактори) од друга страна. Поучувањето со обработка на инпутот во ЕГ1 резултира со забележителен висок скок во успешноста на јазичниот тест, значително повисок во споредба со традиционалното поучување во ЕГ2 и отсуство на поучување во КГ. Истовремено, традиционалното поучување во ЕГ2 резултира со статистички значајно повисока успешност на јазичниот тест во споредба со КГ. Разликите во успешноста на јазичниот тест се задржани и по временскиот интервал од две недели што се забележува во резултатите од второто тестирање по обуката (Т3). Неочекуван резултат претставува релативно изедначениот пораст на успешноста кај сите три групи. Според овие резултати, кандидатката Касо заклучува дека сите три истражувачки хипотези се потврдуваат.

Во петтото поглавје, насловено **Дискусија на резултатите**, кандидатката Ајнур Касо се навраќа на истражувачките прашања и ги споредува резултатите со слични студии во областа. Таа заклучува дека одговорот на првото истражувачко прашање е потврден бидејќи резултатите покажуваат дека и групата поучувана со обработка на инпутот (ЕГ1) и групата поучувана со традиционалниот приод (ЕГ2) стекнале знаење при решавање на задачи за препознавање по помината обука за каузалната структура на англискиот глагол *have*, додека групата која не е подложена на педагошка интервенција не покажува значајни резултати за препознавање на истите задачи. Двете експериментални групи покажуваат подобри резултати во споредба со контролната група, што посочува на ефективност на обуката. Групата поучувана со обработка на инпутот покажува дополнителна статистички значајна предност во споредба со групата поучувана со традиционалниот приод. Во однос на второто истражувачко прашање, односно дали доколку поучувањето при задачи за препознавање на каузалната структура на англискиот глагол *have* покаже позитивни ефекти, тие ќе се задржат и по одреден период (во случајов две недели) од страна на двете експериментални групи, кандидатката заклучува дека одговорот и на ова прашање е потврден бидејќи резултатите од анализата на податоците покажуваат дека при второто тестирање по обуката не се забележува пад на успешноста, напротив, се забележува дополнителен пораст на успешноста кај сите три групи при што групата поучувана со обработка на инпутот покажува статистички значаен подобар ефект од групата поучувана со традиционалниот приод, како и од контролната група, додека групата поучувана со традиционалниот приод не покажува статистички значајно подобрување во споредба со контролната група. Оттука, може да се заклучи дека поучувањето со обработка на инпутот овозможува подобри трајни позитивни ефекти наспроти поучувањето со традиционалниот приод чие долготрајно влијание е помалку истакнато. Кандидатката Касо забележува сличности помеѓу добиените резултати со резултатите од постојните

студии кои ги прикажува преку табеларен приказ. Исто така, таа забележува и неколку ограничувања, како на пример малиот број на испитаници, изборот на студиските групи, видот на активностите кои се тестираат (фокус на реченично ниво и изостанување на ниво на дискурс) и неможноста за физичко тестирање на испитаниците заради пандемијата COVID-19. Дискусијата ја завршува со осврт на педагошките импликации од истражувањето. Кандидатката Касо смета дека успешната примена на приодот поучување со обработка на инпутот во наставната практика зависи од три фактори: 1) подготвеноста и мотивацијата на наставникот за примена на иновативни методи, како и спремноста да бидат обучени и да ги адаптираат своите наставни рутини; 2) подготвеноста и мотивацијата на изучувачот имајќи предвид дека изучувачите веќе имаат солидни компјутерски познавања и се подготвени за настава потпомогната од компјутерската технологија; и 3) логистичката предност на користењето компјутерски софтвер за поучување како практичен пристап кој заштедува време, но изискува и знаење од наставникот и изучувачот за навигација со софтверот, како и соодветно опремени компјутерски лаборатории во училиштата.

Во шестото и последно поглавје, со наслов **Заклучок**, кандидатката Касо дава сумарен преглед на истражувањето и ги наведува придобивките и препораките за примената на приодот поучување со обработка на инпутот. Таа смета дека поучувањето со обработка на инпутот не е единствениот ефективен пристап за изучување граматички структури, но е ефективен педагошки приод кој користи специфичен структуриран вид на инпут со цел да ги оддалечи изучувачите од внатрешните стратегии кои влијаат при обработката на новиот јазичен податок и овозможува полесно воспоставување врски меѓу формата и значењето на граматичките структури.

Трудот е особено збогатен со делот **Прилози** во кој се приложени анкетниот прашалник за собирање лични податоци, документот во кој се дава опис на истражувањето, писмената согласност за учество во истражувањето, тестовите (преттест, потест 1 и одложен потест 2), како и видовите активности користени при поучување на двете експериментални групи.

ЗАКЛУЧОК

Магистерскиот труд „Влијанието на приодот поучување со обработка на инпутот при усвојувањето на каузалната употреба на глаголот *have* кај македонските изучувачи на англискиот јазик“ изработен од кандидатката Ајнур Касо го оценуваме позитивно. Пред сè, трудот е солидно изработен со чист и прецизен јазик, стилски функционален при што кандидатката покажува доследност во употребата на стручната терминологија и има консултирано соодветна литература. Понатаму, трудот е добро осмислен така што темата е длабински разработена и поткрепена со оригинални истражувачки прашања и анализи. Резултатите од истражувањето ја потврдуваат поставената цел на трудот и ја потврдуваат ефикасноста на приодот поучување со обработка на инпутот за македонските изучувачи на англискиот јазик во однос на усвојувањето на каузалната форма на англискиот глагол *have*.

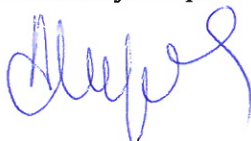
Имајќи го предвид гореизнесеното, ни претставува особена чест да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да го усвои

овој извештај и да дозволи усна одбрана на магистерскиот труд „Влијанието на природот поучување со обработка на инпутот при усвојувањето на каузалната употреба на глаголот *have* кај македонските изучувачи на англискиот јазик“ изработен од кандидатката Ајнур Касо.

Скопје, 9.03.2023

Рецензентска комисија

1. проф. д-р Анастасија Киркова-Наскова, вонреден професор

2. проф. д-р Јованка Лазаревска-Станчевска, редовен професор

3. проф. д-р Анжела Николовска, редовен професор

Проверка на плагиати - Извешта

Извешта за: "AynurKaso_MA_FINAL.docx"

Резултат за документот: 2.92% [853/29248 зборови]

Документот AynurKaso_MA_FINAL.docx содржи 29248 зборови од кои за 853 (2.92%) е пронајдено совпаѓање во 359 документи.

Документ	База на документи	Резултат
magisterska - 15.04.pdf Автори: Габриела Неделкоска	авна база на датотеки	0.27% [79/29248 зборови] 9.26% [79/853 зборови]
Kalina Smilevska.docx Автори: Smilevska	авна база на датотеки	0.15% [45/29248 зборови] 5.28% [45/853 зборови]
BURBUQE MA THESIS FINAL janar 2014.docx Автори: Burbuqe Bucaliu	авна база на датотеки	0.1% [30/29248 зборови] 3.52% [30/853 зборови]
BURBUQE MA THESIS FINAL janar 2014.docx Автори: Burbuqe Bucaliu	авна база на датотеки	0.1% [30/29248 зборови] 3.52% [30/853 зборови]
Mejreme Ymeri MA Thesis revised (4)PDF.pdf Автори: Mejreme Ymeri	авна база на датотеки	0.09% [25/29248 зборови] 2.93% [25/853 зборови]

Универзитет „Св. Кирил и Методи“ – Скопје
Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје
Наука за азик
Англиски азик и дидактика
Влианието на природот поучува е со обработка на инпутот при усвојувањето на каузалната употреба на глаголот have ка македонските изучувачи на англискиот азик
магистерски труд
Ментор: Кандидат:
проф. д-р Анастасија Киркова-Наскова А нур Касо
Скопје, 2022
Благодарност
Искрена благодарност до мојата професорка и менторка проф. д-р Анастасија Киркова-Наскова која ми пружи непрекорно разбирање и огромна поддршка во текот на изработката на магистерскиот труд.

Извадок од текстот што се проверува

... ботката на магистерскиот труд.

Голема благодарност до проф.

д-р Таја Ангеловска од Универ...

Проверка на плагиати - Извешта

Извешта за: "AynurKaso_MA_FINAL.docx"

Резултат за документот: 2.92% [853/29248 зборови]

Документот AynurKaso_MA_FINAL.docx содржи 29248 зборови од кои за 853 (2.92%) е пронадено совпааево 359 документи.

Документ	База на документи	Резултат
magisterska - 15.04.pdf Автори: Габриела Неделкоска	авна база на датотеки	0.27% [79/29248 зборови] 9.26% [79/853 зборови]
Kalina Smilevska.docx Автори: Smilevska	авна база на датотеки	0.15% [45/29248 зборови] 5.28% [45/853 зборови]
BURBUQE MA THESIS FINAL janar 2014.docx Автори: Burbuqe Bucaliu	авна база на датотеки	0.1% [30/29248 зборови] 3.52% [30/853 зборови]
BURBUQE MA THESIS FINAL janar 2014.docx Автори: Burbuqe Bucaliu	авна база на датотеки	0.1% [30/29248 зборови] 3.52% [30/853 зборови]
Mejreme Ymeri MA Thesis revised (4)PDF.pdf Автори: Mejreme Ymeri	авна база на датотеки	0.09% [25/29248 зборови] 2.93% [25/853 зборови]

Универзитет „Св. Кирил и Методи“ – Скопје
Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје
Наука за азик
Англиски азик и дидактика
Влианието на природот поучува е со обработка на инпутот при усвоува ето на каузалната употреба на глаголот have ка македонските изучувачи на англискиот азик
магистерски труд
Ментор: Кандидат:
проф. д-р Анастасија Киркова-Наскова А нур Касо
Скопје, 2022
Благодарност
Искрена благодарност до мојата професорка и менторка проф. д-р Анастасија Киркова-Наскова која ми пружи беспрекорно разбираеи огромна поддршка во текот на изработката на магистерскиот труд.

Извадок од текстот што се проверува

... ботката на магистерскиот труд.

Голема благодарност до проф.

д-р Таја Ангеловска од Универ...